

© Мухаддес Китапты аударуы Институты, 2004

Римлилерге жазылған хат

Китап ҳаққында мағлыұмат

Павел бул хатты Римдеги исениуши жәмәәтке жазған. Сол уақытлары Римдеги исениуши жәмәәт өсип, рауажланып атырған еди. Павел сол жерге барып, Қудайдың Хош Хабары ҳаққында толығырақ түсиндириуди кәледи. Бирақ, хәр түрли жағдайлар себепли бара алмағанлықтан, ол бул хатты жазып жиберген еди.

Хаттың баслы темасы – Қудайдың қутқаруы жобасы. Мазмуны бойынша, хат пүткил Хош Хабарды өз ишине қамтыйды. Павел бул хатында пүткил адамзаттың гүнакар екенин атап өтип, хәр бир адамның қутқарылыуға мүтәж екенин жазады. Қудай тәрәпинен берилген усы қутқарылыуға адам өзиниң жақсы ислери менен емес, ал Ийса Масихтың атанақ ағашта гүнакарлар ушын өлгенине исенгени себепли ғана ерисиуге болады. Адамлар тек Ийса Масихқа исенгени арқалы ғана ақланады (1:17).

Хат исеними арқалы ақланғанлардың бул дүньяда хәм жәмәәт ишинде қалай ис тутуы кереклиги ҳаққында көрсетпелер менен жуумақланады.

Биринши бап

Сәлемнама

¹ Ийса Масихтың* қулы болған, елшиликке шақырылып, Қудайдың Хош Хабарын жәриялау үшін таңланған мен, Павелден сәлем! ² Усы Хош Хабарды Қудай Өз пайғамбарлары арқалы Мухаддес Жазыуларда әуелден үәде еткен еди. ³ Бул Хош Хабар Қудайдың Улы хаққында болып, Ол адам сыпатында Дауыттың урпағынан тууылды хәм ⁴ Оның Мухаддес Руұх** тәрәпинен өлимнен қайта тирилиуи арқалы Қудайдың Улы екени құдирет пенен дәлилленди. Қудайдың Улы – бул Ийемиз Ийса Масих. ⁵ Масихтың аты ушын, хәмме миллетлерден болған адамлар исенсин хәм сөзге бойсынсын деп, Ол арқалы бизлер Қудайдың мийримине хәм елшилик хызметине ийе болдык. ⁶ Ийса Масихқа тийисли болыу үшін таңланған сизлер де усы хәр түрли миллетлерденсиз. ⁷ Қудай сүйип, Өз мухаддеслери болыуға шақырған, Римдеги сизлердиң хәмменізге Әкемиз Қудай хәм Ийемиз Ийса Масих мийрим хәм тынышлық берсин!

Павелдиң Римге барыұды арман етиуи

⁸ Алды менен исенимиңиздиң данқы пүткил дүньяға жайылғаны себепли, сизлердиң хәмменіз ушын Ийса Масих арқалы Қудайыма шүкирлик билдиремен. ⁹ Улының Хош Хабарын жәриялауда шын кеулим*** менен мен хызмет етип атырған Қудайдың Өзи дууа еткенімде сизлерди үзликсиз тилге алып атырғанымға гүә. ¹⁰ Және де, енди сизлерге барыұым ушын Қудайдың қәлеуи менен жол ашылыуын да тынбастан сорап атырман. ¹¹ Өйткени исенимиңиздиң беккем болыуы ушын сизлерге бир руұхий сыйды жеткерейин деп, мен сизлерди қатты көргим келип атыр. ¹² Яғный, араңызда болғанымда бир-биримиздиң исенимимизден жигерленсек екен деймен.

¹³ Тууысқанларым, басқа миллетлер арасында болғаны сыяқлы, сизлердиң араңызда да мениң ислеримниң жемиси болыуы ушын, жаныңызға келиуиди көп мәртебе мақсет етсем де, бирақ хәзирге дейин тосқынлықларға дус келгенимнен бийхабар қалыуыңызды

* 1:1 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» деген мәнисти аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарыушы.

** 1:4 *Мухаддес Руұх* – Қудайдың Руұхы.

*** 1:9 Сөзбе-сөз: руұхым.

кәлемеймен. ¹⁴ Мениң парызым* хәммеге: греклерге хәм грек емеслерге**, билимли хәм билимсиз адамларға Хош Хабарды жәриялаудан ибарат. ¹⁵ Сонлықтан қолымнан келгенше, Римде болған сизлерге де Хош Хабарды жәриялауға таярман.

Хош Хабардың күши

¹⁶ Себеби мен Хош Хабардан арланбайман. Хош Хабар – исенген хәр бир адамды, бириншиден яхудийлерди, соңынан яхудий емеслерди*** қутқара алатуғын Қудайдың күши. ¹⁷ Қудайдың адамды ақлайтуғыны Хош Хабарда ашық көрсетилген. Ақланыу исеним арқалы басланып, исенимди беккемлеп барады. Мухаддес Жазыуда айтылғандай: «Ақланған адам исеними менен жасайды»****.

Қудайдың ғәзеби

¹⁸ Хақыйқатқа өз нахақлығы менен бөгет болатуғын адамлардың барлық қудайсыз хәм нахақ ислерине аспаннан Қудайдың ғәзеби төгиледи. ¹⁹ Өйткени Қудай хаққында билиуге мүмкин болған нәрселер оларға белгили. Қудайдың Өзи оларға усыларды мәлим еткен. ²⁰ Дүнья жаратылғаннан бери Қудайдың көзге көринбейтуғын қәсийетлери, яғный шексиз құдирети хәм қудайлығы Ол жаратқан барлықтан сезиледи хәм ашық көринеди. Солай етип, олар өзлерин ақлай алмайды.

²¹ Олар Қудайды билсе де, Оны Қудай деп уллыламады хәм Оған шүкирлик билдирмеди. Керисинше, олардың ой-қыяллары бос болып, ақылсыз кеуиллерин қараңғылық қаплады. ²² Өзлерин ақыллымыз деп санап, ақмақ болып шықты: ²³ мәңги тири Қудайдың уллылығын басында өлим бар адамның, қуслардың, төрт аяқлы хайуанлардың хәм жер бауырлаушылардың көринисиндеги бутларға алмастырды.

²⁴ Сол себептен Қудай оларды жүреклериндеги харам қәлеулерине хәм бузықшылыққа тапсырып, бир-бириниң денесин ипласлауына тосқынлық жасамады. ²⁵ Олар Қудайдың хақыйқатын жалғанға алмастырды. Жаратқанға емес, ал жаратылған нәрсеге сыйынып, оған хызмет етти. Ал Қудай шексиз алғыс-мақтауларға ылайықлы. Аўмийин.

²⁶ Сонлықтан Қудай оларды уятсыз қәлеулерине тапсырды. Хәтте, хаяллар да ер адам менен тәбийғый жынысый қатнасты қойып,

---

* 1:14 Сөзбе-сөз: мениң қарызым.

** 1:14 Сөзбе-сөз: варварларға.

*** 1:16 Сөзбе-сөз: греклерди.

**** 1:17 Хабақук 2:4.

өз ара тәбийғый емес қатнас жасады. ²⁷ Сол сыяқлы, ер адамлар да хаял менен тәбийғый жынысый қатнасты қойып, бир-бирине бузық хәўес пенен ынтықты. Еркеклер еркеклер менен уятсыз ис-хәрекетлер ислеп, өз бузықшылығына ылайық жазасын алды. ²⁸ Қудайды билиўди қәлемегенликтен, Қудай да оларды бузық ой-сезимлерине хәм ислеўге болмайтуғын ис-хәрекетлерди ислеўге тапсырды. ²⁹ Олардың кеўиллери хәр түрли нахақлыққа, жаўызлыққа, нәпсикаўлыққа, жаманлыққа, күншиликке, қанхорлыққа, жәнжелкешликке, хийлекерликке хәм жаман нийетке толы. Олар және өсекши, ³⁰ жалахор, Қудайды жек көриўши, хорлаўшы, менмен, мақтаншақ, жаманлық ислеўге шебер, ата-анасының сөзин тыңламайтуғын, ³¹ ақылсыз, опасыз, жаўыз хәм рехимсиз адамлар. ³² Бундай ислерди ислеўшилер өлимге ылайық, деген Қудайдың әдил хәкимин олар билсе де, бул ислерди тек өзлери ғана ислеп қоймай, ал усы ислерди ислеўшилерди де қоллап қуўатлайды.

Екинши бап

Қудайдың әдил хәкими

¹ Ал сен, басқа биреўди хәким етиўши хәй адам, өзіннің ким болыўына қарамастан, ақлана алмайсан. Сен басқа биреўди хәким етип турып, өзінди де хәким етесен. Себеби сен, хәй хәким етиўши адам, өзін де сондай ислерди ислейсең-ғо. ² Сол ислерди ислеўшилерди Қудай әдиллик пенен хәким ететуғынын бизлер билемиз. ³ Сондай нәрселерди ислеўшилерди хәким еткен, бирақ өзи де солай ислеўши, хәй адам, сен Қудайдың хәкиминен қашып қутыламан деп ойлайсаң ба? ⁴ Я болмаса, Қудайдың кең пейиллигиниң сени тәўбеге алып келетуғынын билмей, Оның шексиз кең пейиллигин, сабырлылығын хәм шыдамлылығын писент етпейсең бе?

⁵ Сен өзіннің өжетлигиң хәм тәўбеге келмейтуғын жүрегин себепли, Қудайдың әдил хәкими шығарылатуғын ғәзеп күни ушын, өзиңе қарсы ғәзеп топламақтасаң. ⁶ Қудай хәр бир адамға ислеген исине ылайық қайтарады: ⁷ үзликсиз жақсылық ислеп, даңқ, хұрмет хәм мәңгиликте ислегенлерге Қудай мәңгилик өмир береді. ⁸ Ал менмен болып, хақыйқатқа бойсынбай, нахақ жолдан жүриўшилердиң үстине болса, ғәзеп хәм қәхәрин төгеді. ⁹ Жаманлық ислеўши хәр бир адамға, алды менен яхудийге, соңынан яхудий емес адамға* Қудай қыйыншылық хәм қайғы жибереді. ¹⁰ Керисинше, жақсылық ислеўши хәр бир адамға, алды менен яхудийге, соңынан яхудий

* 2:9 Сөзбе-сөз: грек адамға.

емес адамға* Ол данқ, хүрмет хәм тынышлық береді. ¹¹ Өйткени Қудай адамларды айырмайды.

¹² Мухаддес Нызамды билмей ғүна ислеген хәмме адамлар Мухаддес Нызамға ийе болмай набыт болады. Ал Мухаддес Нызамды биліп турып ғүна ислеген хәмме адамлар Мухаддес Нызам бойынша хәкім етиледі. ¹³ Себеби Қудайдың алдында Мухаддес Нызамды еситкенлер емес, ал оны орынлайтуғынлар ақланады. ¹⁴ Мухаддес Нызамға ийе емес басқа миллетлер хұждан нызамы бойынша бул Мухаддес Нызамға ылайықлы ислерди ислесе, олар Мухаддес Нызамға ийе болмай тура, өзлери ушын өзлери нызам. ¹⁵ Солай етип, олар Мухаддес Нызамның бұйрықларының жүреклеринде жазылғанын көрсетеді. Бул хаккында олардың хұжданы ғұғалық береді хәм ойлары да оларды биресе айыплап, биресе ақлайды. ¹⁶ Мен жәриялап атырған Хош Хабар бойынша Қудай Ийса Масих арқалы адамлардың жасырын ой-қыялларын хәкім ететуғын күни усылай болады.

Яхудийлер хәм Мухаддес Нызам

¹⁷ Минекей, сен өзинди яхудиймен деп, Мухаддес Нызамға сүйенесең хәм Қудай менен айрықша қатнастаман деп мақтанасан. ¹⁸ Сен Қудайдың еркин билесең хәм Мухаддес Нызамнан тәлим алғаның себепли, нениң дурыс ямаса нениң надурыс екенлигин айыра аласаң. ¹⁹⁻²⁰ Мухаддес Нызамнан толық билим алғаның хәм хәқыйқаттың негизин билгениң себепли, өзинди соқырлардың жолбасшысы, қаранғылықта болғанлардың нуры, ақылсыз адамлардың тәрбияшысы хәм гөдеклердің устазы деп есаплайсаң. ²¹ Олай болса, басқа биреуге тәлим беріп турып, өзине неге тәлим бермейсең? Урлық исле меўди жәриялап, өзин неге урлық истейсең? ²² «Бузықшылық исле ме» деп, өзин неге бузықшылық истейсең? Буллардан жеркенип, неге буллардың ибадатханаларын тонайсаң? ²³ Мухаддес Нызам менен мақтанасан, бирақ оны бузып, неге Қудайды хүрмет етпейсең? ²⁴ Өйткени былай деп жазылған: «Сизлер себепли, басқа миллетлер арасында Қудайдың атына тил тийеди»**.

²⁵ Егер Мухаддес Нызамды орынласан, сүннеттің*** пайдасы бар. Бирақ сен сүннетли болып турып Мухаддес Нызамды бузсан, онда сүннетленбеген басқа миллет адамынан сениң хеш жериң артық емес.

* 2:10 Сөзбе-сөз: грек адамға.

** 2:24 Ийшя 52:5; Езекил 36:22.

*** 2:25 Сүннет — Қудайдың бұйрығы бойынша, яхудийлер ер балаларын туғылғаннан кейин, сегизинши күни сүннет етеди.

²⁶ Солай етип, сүннетсиз болғанлар Мухаддес Нызамның талапларын орынласа, онда олар Қудай тәрәпинен сүннетлилер, яғный Өзиниң халқы деп есапланбай ма? ²⁷ Денесиниң ети кесилип сүннет етилмеген, бирақ Мухаддес Нызамды орынлайтуғын адам жазылған Мухаддес Нызамға хәм сүннетке ийе болып турып, Мухаддес Нызамды бузыўшы сен яхудийди айыпламас па екен? ²⁸ Себеби тек сыртқы белгилери менен яхудий болған адам хақыйқый яхудий емес хәм денесиниң ети кесилип сүннет етилиў де хақыйқый сүннет етилиў емес. ²⁹ Ал, ишки дүньясы менен яхудий болған адам ғана хақыйқый яхудий. Және де, хақыйқый сүннет – бул жазылған Мухаддес Нызам бойынша исленген сүннет емес, ал Мухаддес Руўх тәрәпинен исленген жүректің сүннети. Усындай сүннетке ийе болған адам адамлардың емес, ал Қудайдың мақтаўын алады.

Үшинши бап

Қудайдың садықлығы

¹ Олай болса, яхудий болыўдың қандай да бир артықмашылығы бар ма? Я болмаса, сүннетлениўдин пайдасы бар ма? ² Әлбетте, бар. Яхудий болыў – хәр тәрәплеме артықмашылыққа ийе. Өйткени ең алды менен Қудайдың сөзлери оларға исенип тапсырылған. ³ Егер олардың айырымлары Қудайдың сөзлерине садықсыз болып шыққан болса не болыпты? Олардың садықсызлығы Қудайдың садықлығын бийкарлай ала ма? ⁴ Хеш қашан! Хәмме адамлар өтирикши болса да, Қудай хақ. Себеби Мухаддес Жазыўда Қудай хаққында былай делинген:

*«Хақ екениңди сөзлериң менен көрсетесең,
Сени айыптағанда, жеңиске ерисесең»*.*

⁵ Бирақ, бизлердиң нахақлығымыз Қудайдың хақлығын ашып көрсетсе, онда не деймиз? Қудай бизлерди ғәзеп пенен жазаласа, әдилсиз болғаны ма? (Мен буларды адамлардың ойы бойынша айттып атырман.) ⁶ Хеш қашан! Егер Қудай әдилсиз болса, Ол дүньяны хүким ете алар ма еди? ⁷ Деген менен, айырымлар былай деп сораў қойыўы мүмкин: «Егер мениң нахақлығым Қудайдың хақлығының артып, Оның уллыланыўына хызмет етсе, сонда неге мен гүнақар болып хүким етилмектемен?» ⁸ Солай етип: «Жақсылық шықсын деп, жаманлық ислей берейик», – дейик пе? Базы адамлар бизлерге жала жаўып, усндай сөзлерди айтты демекте. Бундай адамлар Қудайдың жазасына ылайықлы.

* 3:4 Забур 50:6.

Бирде бир хақ адам жоқ

⁹ Енди не деўге болады? Биз яхудийлер баска миллетлерден артыкпыз ба? Әлбетте, яқ! Өйткени әлле қашан дәлиллегенимдей, яхудий де, баска миллет адамы да*, яғный хәр бир адам гүнанын бийлиги астында. ¹⁰ Мухаддес Жазыўларда айтылғандай:

*«Хеш бир хақ адам жоқ,
бирде бири жоқ.*

11 *Саналы хеш бири жоқ.*

Қудайды излейтуғын хеш ким жоқ.

12 *Хәмме жолдан адасқан,*

барлығы жарамсыз болған.

Жақсылық ислеўши хеш ким жоқ.

Бирде бири жоқ»**.

13 *«Олар сөзлери менен адамларды ашық гөрге тығар»***.*

*«Тиллери менен алдайды,
еринлеринде жылан зәхәри»****.*

14 *«Аўызлары толы нәлет-ғарғыс сөзлерге»*****.*

15 *«Аяқлары шаққан қан төгиўге.*

16 *Олар қәдем басқан жерге келер қыйралыў хәм бәле.*

17 *Билмес олар тынышлық жолын»*****.*

18 *«Қудайдан қорқыў да жоқ кеўиллеринде»*****».*

¹⁹ Мухаддес Нызамда айтылғанлардың хәммеси Мухаддес Нызам астында болғанларға айтылғанын билемиз. Солай етип, хәр бир тил байланып, пүткил дүнья Қудайдың алдында есап береді. ²⁰ Сонлықтан Мухаддес Нызамды орынлағаны аркалы хеш бир адам Қудайдың алдында ақлана алмайды. Керисинше, Мухаддес Нызам аркалы адам өзиниң гүнакар екенин билип алады.

Исеним менен ақланыў

²¹ Енди болса, Қудайдың адамды ақлайтуғын әдиллиги Мухаддес Нызамға байланыслы болмай-ақ ашық көрсетилди. Таўрат та, пайғамбарлардың Жазыўлары да бул хаққында гүўалық береді.

---

* 3:9 Сөзбе-сөз: грек адамы да.

** 3:10-12 Забур 13:1-3; 52:1-4; Ыаз китабы 7:20.

*** 3:13 Сөзбе-сөз: «Олардың гегирдеклери бир ашық гөрге мегзер». Забур 5:10.

**** 3:13 Забур 139:3.

***** 3:14 Забур 9:28.

***** 3:15-17 Ийшая 59:7-8.

***** 3:18 Сөзбе-сөз: көзлеринде. Забур 35:2.

²² Қудайдың әдиллиги адамларды олардың Ийса Масихқа деген исеними арқалы ақлайды. Бұны Ол исенетуғын хәр бир адам ушын ислеиди. Себеби адамлар арасында хеш қандай айырмашылық жоқ. ²³ Өйткени хәмме гүна ислеген хәм Қудайдың салтанатынан айырылған. ²⁴ Бирақ, адамлар Қудайдың мийрими менен, Ийса Масихтың қаны* арқалы ешейин ақланады. ²⁵ Масихқа деген исенім менен, Оның қаны арқалы гүналары кеширилсин деп, Қудай Масихты адамлар ушын қурбанлыққа бағышлады. Қудай бұл арқалы Өз әдиллигин көрсетти. Себеби Қудай сабырлылық етип, бурыннан бери исленген гүналарды кеширди. ²⁶ Және де, хәзирги ўақытта Ол әдиллигин дәлиллеп, Өзиниң хәк екенин хәм Ийсаға исенген хәр бир адамды ақлайтуғынын көрсетти.

²⁷ Енди бизлер не менен мақтана аламыз? Хеш нәрсе менен. Қандай жол менен ақлана аламыз? Мухаддес Нызамды орынлаў жолы менен бе? Яқ, исенім менен. ²⁸ Өйткени бизлер адамның Мухаддес Нызамды орынлағаны арқалы емес, ал исенім менен ақланатуғынын мойынлаймыз. ²⁹ Расында да, Қудай тек яхудийлердиң Қудайы ма? Ол басқа миллетлердиң де Қудайы емес пе? Әлбетте, Ол басқа миллетлердиң де Қудайы. ³⁰ Себеби сүннетли яхудийлерди де, сүннетсиз болған басқа миллетлерди де тек исенім менен ақлайтуғын Қудай – жалғыз.

³¹ Солай етип, бизлер: «Адамлар тек исенім менен ақланады», – деп, Мухаддес Нызамды бийкарлаймыз ба? Яқ, керисинше, Оны тастыйықлаймыз.

Төртинши бап

Ибрайымның исеними хәм Қудайдың ўәдеси

¹ Ал енди бизлердиң, яғный яхудийлердиң түп бабасы Ибрайым хәққында не деймиз? Ол неге еристи? ² Егер ол ислеген саўап ислери себебли ақланған болса, мақтануўға хәқысы болар еди. Бирақ, Қудайдың алдында мақтана алмайды. ³ Өйткени Мухаддес Жазыўда былай делинген: «*Ибрайым Қудайға исенди хәм сол себептен Қудай оны ақланған деп санады*»**. ⁴ Мийнет еткенге төленген хәқы сый емес, ал ис хәқы болып есапланады. ⁵ Бирақ ким де ким өзиниң саўап ислерине емес, ал қудайсыз адамды да ақлайтуғын Қудайға исенсе, ол исеними себебли ақланған болып есапланады. ⁶ Минекей,

* 3:24 Сөзбе-сөз: Ийса Масихтағы қутқарылыў.

** 4:3 Жаратылыс 15:6.

саўап ислерине карамай, Қудай тәрәпинен ақланған деп есапланған адамның бахытлы экени хаққында Даўыт та былай деген:

⁷ *«Нахақ* ислери кеширилип,
гүналары жуўылған адамлар қандай бахытлы!*

⁸ *Қудай гүнасын есапқа алмайтуғын адам қандай бахытлы!»***

⁹ Бул бахыт тек сүннетлилер ушын берилген бе? Я болмаса, сүннетсизлер ушын да ма? Бизлер: «Ибрайым өз исеними себепли ақланған деп саналды», — деген едик. ¹⁰ Ол қашан ақланған деп саналды? Сүннетленгеннен кейин бе ямаса сүннетленбестен бұрын ба? Сүннетленгеннен кейин емес, ал сүннетленбестен бұрын. ¹¹ Сүннетленбесинен бұрын исеними менен ақланғанының белгиси ретинде Ибрайым сүннетлеў рәсимин қабыл етти. Солай етип, ол сүннетсиз болған басқа миллет адамларының да ақланған болып есапланыўы ушын, исенетуғын усындай адамлардың хәммесинин руўхый бабасы болды. ¹² Бабамыз Ибрайым сүннетли яхудийлердиң де руўхый бабасы. Бул олардың тек сүннетленгени себепли емес, ал Ибрайымда сүннетленбесинен алдын болған исеним менен жасағаны себепли болды.

¹³ Себеби Мухаддес Нызамды орынлағаны арқалы емес, ал исеними арқалы ақланыўы ушын, Қудай Ибрайымға хәм оның урпақларына дүньяның мийрасхорлары болатуғынын үәде етти. ¹⁴ Егер адамлар Мухаддес Нызамды орынлаўы арқалы мийрасхор болатуғын болса, онда исеним бийкар хәм үәде де бос болар еди. ¹⁵ Өйткени Мухаддес Нызам Қудайдың ғәзебин келтиреді. Бирақ Мухаддес Нызам болмаған жерде нызамды бузыў да жоқ.

¹⁶⁻¹⁷ Усылай етип, Қудайдың үәдеси тек исеним себепли бериледи. Ол тек Мухаддес Нызамға ийе болған яхудий исениўшилерине ғана емес, ал Ибрайымның исенимине ийе болған басқа миллет исениўшилерине де, яғный Ибрайымның пүткил урпағына Қудайдың мийрими бойынша бериледи. Мухаддес Жазыўда Қудайдың Ибрайымға: *«Сени көп миллетлердиң бабасы қыламан»****, — деп айтқанындай, Ибрайым өзи исенетуғын Қудайдың, яғный өлилерди тирилтетуғын хәм жоқтан бар пайда қылатуғын Қудайдың алдында хәммеиздин бабамыз.

¹⁸ Хеш үмити қалмаған ўақытта да Ибрайым үмитин үзбей, Қудайға исенди. Сонлықтан *«Сениң урпағың есап-сансыз болады»*****, — деп

* 4:7 Сөзбе-сөз: нызамсыз.

** 4:7-8 Забур 31:1-2.

*** 4:16-17 Жаратылыс 17:5.

**** 4:18 Жаратылыс 15:5.

Қудайдың оған айтқанындай, ол көп миллетлердің бабасы болды. ¹⁹ Жасы жүзге шамаласып, денесінде күш қалмағанын хәм хаялы Сараның да курсағына бала питпейтуғынын ол билсе де, исенимин азайтпады. ²⁰ Исенимсізлік етип, Қудайдың үәдеси туұралы екиленбеди. Керисинше, исеними күшейип, Қудайды алғыслады. ²¹ Қудайдың Өз үәдесин орынлайтуғын күшке ийе екенине ол толық исенди. ²² Әне, усы исеними себепли, Ибрайым ақланған деп саналды.

²³ «Ақланған деп саналды», – деген сөзлер тек Ибрайымға емес, ²⁴ ал бизлерге де тийисли етип жазылған. Бизлер де Ийемиз Ийсаны өлимнен тирилткен Қудайға деген исенимимиз бенен ақланған болып есапланамыз. ²⁵ Ийемиз Ийса гүналарымыз ушын өлимге тапсырылып, Қудайдың алдында бизлердің ақланыуымыз ушын қайта тирилди.

Бесинши бап

Қудай менен жарасуы

¹ Солай етип, исеним менен ақланғанымыз себепли, Ийемиз Ийса Масих арқалы Қудай менен жарастық. ² Ийса Масих арқалы Қудайдың мийримине исенимимиз бенен ийе болып жасамақтамыз. Және де, Қудайдың уллылығына ерисуіден үмит етип, куұанамыз. ³ Бизлер тек бул себепли емес, ал қыйыншылықтар себепли де куұанамыз. Себеби қыйыншылықтардан сабырлылық, ⁴ сабырлылықтан жақсы минез-қулық, жақсы минез-қулықтан үмит пайда болатуғынын билемиз. ⁵ Сол үмит бизлерди уятқа қалдырмайды. Өйткени Қудай бизлерге берген Мухаддес Руұхы арқалы жүреклеримизди Өз сүйиспеншилигине толтырды.

⁶ Аұа, өзлеримизди ақлауға еле күшсіз болғанымызда Масих белгиленген уақытта қудайсыз болған бизлер ушын өлди. ⁷ Хеш ким хақ адам ушын жанын өлимге қыймайды. Хәтте, өзине қәуендер болған адам ушын да жанын өлимге қыйууды қәлейтуғын адамлар аз. ⁸ Бирак, бизлер еле гүнакар болған уақтымызда Масих бизлер ушын өлди. Бизлерге деген сүйиспеншилигин Қудай усылай дәлилледи. ⁹ Сонлықтан енди Масихтың қаны арқалы ақланғанымыз себепли, Ол арқалы Қудайдың ғәзебинен қутқарылатуғынымыз да анық. ¹⁰ Себеби бизлер Қудайдың душпаны болсақ та, Оның Улының өлими арқалы Қудай менен жарастық. Енди Қудай менен жарасып, Оның Улының өмири арқалы қутқарылатуғынымыз да анық. ¹¹ Және де, буның менен шекленип қоймай, бизлерди енди Қудай менен жарастырған Ийемиз Ийса Масих арқалы Қудай менен қатнаста болып куұанамыз.

***Адам-ата арқалы өлим,
ал Ийса Масих арқалы өмир келди***

¹² Дүньяға бир адам арқалы, яғный Адам-ата арқалы гүна келди, ал гүна себепли өлим келди. Солай етип, хеш бир адам өлимнен кашып қутыла алмайтуғын болды. Өйткени хэмме гүна ислеген еди. ¹³ Мухаддес Нызам берилместен бурын да дүньяда адамлар гүна ислейтуғын еди. Бирақ, Мухаддес Нызам болмаған ўақытта гүна гүна деп есапланбады. ¹⁴ Деген менен, Адам-атадан Муўсаға дейин жасағанлар Адам-ата ислеген сол гүнаны ислемен болса да, өлим олардың үстинен хўкимдарлық етти.

Ал Адам-ата келиўи тийис Адамның, яғный Масихтың тымсалы. ¹⁵ Бирақ, олар арасында үлкен айырмашылық бар. Қудайдың сыйы Адам-атаның гүнасына уксамайды. Себеби бир адамның гүнасы себепли көп адамлар өлген болса да, Қудайдың мийрими хэм баска бир адамның, яғный Ийса Масихтың мийрими менен берилген сыйды көп адамлар мол-молақай етип алды. ¹⁶ Қудайдың сыйының нәтийжеси менен бир адамның гүнасының нәтийжеси бирдей емес. Адам-атаның гүнасының ақыбети хўким етилиўге алып келди, бирақ Қудайдың сыйы себепли, көп гүналарымызға қарамастан, бизлерге ақланыў келди. ¹⁷ Бир адамның гүнасы себепли, сол адам арқалы пўткил адамзат үстинен өлим бийлик еткен болса, енди тек бир адам, яғный Ийса Масих арқалы Қудайдың мол мийримин алып ақланғанлар үстинен өмир бийлик етеди.

¹⁸ Солай етип, бир адамның гүнасы себепли пўткил адамзат хўким етилген болса, бир адамның хақ иси себепли пўткил адамзат ақланып, өмирге еристи. ¹⁹ Бир адамның бойсынбағаны себепли көп адамлар гүнакар болып қалғанындай, бир адамның бойсынғаны себепли көп адамлар ақланады. ²⁰ Адамлар өзлериниң қаншелли гүнакар екенин билиў ушын Мухаддес Нызам берилди. Бирақ, гүна көбейген сайын, Қудайдың мийрими оннан да артып барды. ²¹ Солай етип, гүна өлим арқалы бийлик еткендей, Қудайдың мийрими де ақлаўы арқалы бийлик етип, Ийемиз Ийса Масих себепли мәнгилик өмирге еристиреди.

Алтыншы бап

Гүна ушын өлип, Масих пенен жасаў

¹ Олай болса, не деймиз? Қудайдың мийрими көбейсин деп, гүна ислеўди даўам етирге берейик пе? ² Хеш қашан! Бизлер гүна ушын өлгенбиз. Енди қалайынша, гүна ислеўди даўам еттирип жасай аламыз?

³Бизлер Масих Ийса менен байланыска ийе болып, суўға шомылдырылғанымызда хәммемиз де Оның өлиминде шерик болып, суўға шомылдырылғанымызды билмейсизлер ме? ⁴Масихқа исенип, суўға шомылдырылыў аркалы Оның менен бирликте өлип, көмилдик. Солай етип, Қудай Әкемиздиң құдирети менен Масих өлимнен қайта тирилип, өмирге ерискендей, бизлер де жаңа өмирге ерисемиз.

⁵Егер бизлер Масихтың өлиминде шерик болып, Оның менен бирлескен болсақ, онда Оның қайта тирилиўине де шерик болып, Оның менен бирлесемиз. ⁶Гүнакар тәбиятымыздың күшин жоқ қылып, ендигиден былай гүнаға кул болмаўымыз ушын, бизлердиң ески гүнакар өзлигимиздиң Масих пенен бирге атанақ ағашқа шегеленгенин билемиз. ⁷Өйткени өлген адам гүнаның бийлигинен азат.

⁸Егер бизлер Масих пенен бирге өлген болсақ, Оның менен бирге жасайтуғынымызға да исенемиз. ⁹Себеби Масихтың өлимнен тирилип, қайтып өлмейтуғынын хәм енди өлимнің Оның үстинен хүкимдарлық ете алмайтуғынын бизлер билемиз. ¹⁰Масих гүнаны жоқ қылыў ушын биринши хәм соңғы мәрте өлди. Ал енди болса, Ол Қудай ушын жасап атыр. ¹¹Сонлықтан сизлер де өзлериңизди гүна ушын өли деп, ал Масих Ийса менен қатнаста болып, Қудай ушын тири деп есапланлар.

¹²Солай етип, денеңиздиң жаман қәлеўлерине бойсынбаўыңыз ушын, гүнаның өткинши денеңизди басқарыўына жол қоймаңлар. ¹³Денеңиздиң мүшелерин нахақлықтың қуралы қылып, гүна ислеўге тапсырмаңлар. Керисинше, өлимнен қайта тирилгенлер сыпатында, өзлериңизди Қудайға бағышланлар. Денеңиздиң мүшелерин де хақлықтың қуралы қылып, Қудайға арнаңлар. ¹⁴Сонда гүна сизлердиң үстинизден хүкимдарлық етпейди. Өйткени сизлер нызамның бийлиги астында емес, ал Қудайдың мийриминиң бийлиги астында жасайсыз.

Хақлықтың қуллары

¹⁵Олай болса, не дейик? Нызамның бийлиги астында емес, ал Қудайдың мийриминиң бийлиги астында жасап атырғанымыз себепли гүна ислей берейик пе? Хеш қашан! ¹⁶Бойсынатуғын қулар сыяқлы, өзлериңизди кимнің бийлигине тапсырып бойсынсаңыз, соның қулы болатуғыныңызды билмейсизлер ме? Сизлер я өлимге жетелеўши гүнаның, я ақланыўға жетелеўши бойсыныўшылықтың қулы боласызлар. ¹⁷Бирақ, Қудайға шүкир! Бурын гүнаның қулы болған сизлер енди өзлериңизге тапсырылған тәлийматқа шын жүректен бойсындыңлар ¹⁸хәм гүнаның бийлигинен азат болып, хақлықтың қуллары болдыңлар.

¹⁹Түсиниүиңизге аңсат болыў ушын*, әпиўайы сөзлер менен айтып атырман: бурын денениздиң мүшелерин ипласлыкка хәм нахақ ислерди ислеў ушын нахақлыкка** кул кылып бағышлайтуғын едиңиз, ал енди мухаддес болыўыңыз ушын, оларды хақлыкка кул кылып бағышланлар. ²⁰Сизлер гүнаның кулы болғаныңызда, хақлыктың бийлигинен азат едиңлер. ²¹Бурын ислеген ислериңизден хәзир өзлериңиз де уяласыз. Сол ўақытлары усы ислерден не арттырған едиңиз? Олардың ақыры өлим еди-ғо. ²²Бирақ енди болса, сизлер гүнаның бийлигинен азат етилип, Қудайдың куллары болдыңлар. Сол себептен мухаддесликке ерисип, ақырында мәңгилик өмир аласыз. ²³Себеби гүнаның төлеми – өлим, ал Қудайдың сыйы – Ийемиз Масих Ийса аркалы берилетуғын мәңгилик өмир.

Жетинши бап

Нызамнан азат болыў

¹Хәй, Мухаддес Нызамды билиўши туўысқанларым, мен сизлерге қарата айтып атырман: Мухаддес Нызамның адам үстинен тек тири ўақтында ғана бийлик жүргизетуғынын билмейсизлер ме? ²Мысалы: күйеуи бар хаял күйеуиниң көзиниң тирисинде оған нызам бойынша байланған болады. Бирақ, күйеуи қайтыс болса, хаял неке нызамынан азат болады. ³Солай етип, хаял күйеуиниң көзиниң тирисинде басқа бир еркек пенен жасаса, неке хадаллығын бузған болып есапланады. Бирақ, күйеуи өлсе, хаял нызам бойынша азат болады. Ол басқа бир еркекке турмысқа шыкса да, неке хадаллығын бузған болмайды.

⁴Сол сыяқлы, туўысқанларым, сизлер де Басқаға, яғный өлимнен қайта тирилген Масихқа тийисли болыўыңыз ушын, Масихтың денесиниң атанақ ағашта өлгени аркалы Мухаддес Нызам алдында өлгенсиз. Бул хәммемиздиң Қудайға хызмет етип, жемис бериўимиз ушын болды. ⁵Өйткени бурын бизлер гүнакар тәбиятымызға бойсынып жасағанымызда, Мухаддес Нызам себепли пайда болған гүнакар қәлеўлер денемиздиң мүшелеринде хәрекет ететуғын еди. Сонын нәтийжесинде, бизлер өлимге жетелеўши жемислер беретуғын едик. ⁶Енди болса, бизлер бурын өзлеримизди байлап қойған Мухаддес Нызам ушын өлип, Мухаддес Нызамнан азат болдық. Солай етип, жазылған Мухаддес Нызам бойынша басқарылатуғын ески жол менен емес, ал Мухаддес Руўх басқаратуғын жаңа жол менен Қудайға хызмет етпектемиз.

* 6:19 Сөзбе-сөз: денениз хәлсиз болғанлықтан.

** 6:19 Сөзбе-сөз: нызамсыз ислерди ислеў ушын нызамсызлыкка.

Гүна менен гүрес

⁷ Олай болса, не дейик? Мухаддес Нызам жаман* болғаны ма? Хеш кашан! Бирак, егер Мухаддес Нызам болмағанда, мен гүнаның не екенин билмеген болар едим. Егер Мухаддес Нызам: «*Басқа биреўдиң нәрсесин күсеме*»**, – демегенде, мен күсеўдиң гүна екенин билмеген болар едим. ⁸ Деген менен, гүна усы буйрықтан пайдаланып, менде хәр түрли күсеўлерди пайда етти. Себеби Мухаддес Нызам болмаса, гүна өли болады. ⁹ Мен бир ўақытлары Мухаддес Нызамды билмей жасағанымда тири едим. Бирак, Қудайдың буйрықларын билгенимнен соң, менде гүна тирилип, хәрекет ете баслады, ¹⁰ ал мен өлдим. Солай етип, өмирге ийе болыў ушын берилген бул буйрықлар мениң өлимиме себепши болды. ¹¹ Өйткени гүна буйрықтан пайдаланып, мени алдады хәм усы буйрық аркалы мени өлтирди. ¹² Солай болса да, Мухаддес Нызам – мухаддес, Қудайдың буйрықлары да мухаддес, хақ хәм жақсы.

¹³ Солай екен, жақсы нәрсе маған өлим алып келди ме? Хеш кашан! Гүна маған жақсы нәрсе арқалы өлим алып келди. Бул гүнаның гүна болып ашық билиниўи ушын болды. Солай етип, буйрық арқалы гүнаның қаншелли жаман екени белгили болады. ¹⁴ Бизлер Мухаддес Нызамның Қудайдан келгенин*** билемиз. Ал мен гүнаға кул болып сатылған, өткинши денеге ийе адамман. ¹⁵ Мен не ислеп атырғанымды өзим түсинбеймен. Себеби мен қәлеген нәрсемди емес, ал жек көретуғын нәрсемди ислеймен. ¹⁶ Егер мен қәлемеген нәрсемди ислеп атырғанымда исимнің жаман екенин мойынласам, онда Мухаддес Нызамның жақсы екенин мақуллаған боламан. ¹⁷ Олай болса, бул исти мениң өзим емес, ал ишимде жасайтуғын гүна ислеп атырған болады. ¹⁸ Мениң ишимде, яғный гүнакар тәбиятымда хеш бир жақсы нәрсениң жоқ екенин билемен. Ишимде жақсылық ислеўге қәлеў болса да, күшим жетпейди. ¹⁹ Өйткени өзим ислеўди қәлейтуғын жақсы исти емес, ал керисинше, ислеўди қәлемейтуғын жаман исти ислеймен. ²⁰ Егер мен өзим қәлемейтуғын нәрсени ислесем, онда оны мениң өзим емес, ал ишимде жасайтуғын гүна ислеген болады.

²¹ Солай етип, мен өзимде мынадай нызамның бар екенин билдим: мен жақсы нәрсени ислеўди қәлегенимде, ишимдеги жаманлық хәрекет етиўге таяр турады. ²² Мен руўхым менен Қудайдың Нызамын

---

* 7:7 Сөзбе-сөз: гүна.

** 7:7 Шығыў 20:7; Мухаддес Нызамды қайталаў 5:21.

*** 7:14 Сөзбе-сөз: Нызамның руўхый екенин.

кууанышлы түрде макуллайман. ²³Бирак, денемнің мүшелеринде басқа бир ңызамды байқайман. Ол мениң сана-сезимимнің ңызамына қарсы урысып, мени денемнің мүшелериндегі гүна ңызамына тутқын етеди. ²⁴Ұах, сорлы басым! Өлимге жетелеуіши бул денеден мени ким қутқарады? ²⁵Ийемиз Ийса Масих арқалы тек жалғыз Қудай ғана қутқарады! Қудайға шүкірлер болсын!

Солай етип, мен өз сана-сезимим менен Қудайдың ңызамына, ал гүнакар тәбиятым менен гүнаның ңызамына хызмет етип атырман.

Сегизинши бап

Өмир беруіши Мухаддес Руұх

¹Солай етип, Масих* Ийсаға тийисли болғанларға қарсы енди хеш қандай хұким жоқ. ²Себеби Масих Ийса арқалы өмир беретуғын Мухаддес Руұхтың ңызамы мени гүнаның хәм өлимнің ңызамынан азат қылды. ³Адамның гүнакар тәбияты күшсиз болғанлықтан, адам Мухаддес ңызамды толық орынлай алмады. Сонлықтан Мухаддес ңызам адамды қутқара алмады, бирак оны Қудайдың Өзи қутқарды: Қудай Өз Улын адам денесінде бул дүньяға жиберип, Оны гүналар ушын төленетуғын қурбанлық кылып бағышлады хәм бизлердин гүналарымыз жүкленген Өз Улының денесин хұким етти. ⁴Солай етип, Қудай буны гүнакар тәбиятымыздың емес, ал Мухаддес Руұхтың жетелеуі менен жүретуғын бизлердин өмиримизде Мухаддес ңызамның әдил талаплары орынлансын деп иследи.

⁵Өйткени гүнакар тәбиятының жетелеуі менен жүретуғынлар өз гүнакар тәбиятының қәлейтуғын нәрселерин ойлайды, ал Мухаддес Руұхтың жетелеуі менен жүретуғынлар Мухаддес Руұхтың қәлейтуғын нәрселерин ойлайды. ⁶Гүнакар тәбият басқаратуғын ой-пикирлер өлимге, ал Мухаддес Руұх басқаратуғын ой-пикирлер өмирге хәм тынышлыққа еристиреди. ⁷Себеби гүнакар тәбият басқаратуғын ой-пикирге ийе адам – Қудайға душпан. Ол Қудайдың ңызамына бойсынбайды хәм бойсына алмайды да. ⁸Ким де ким гүнакар тәбиятының жетелеуі менен жүрсе, ол Қудайға унай алмайды.

⁹Бирак, ишинізде Қудайдың Руұхы жасап атырған болса, онда сизлерди гүнакар тәбиятыңыз емес, ал Мухаддес Руұх басқарып атырған болады. Ким де ким Масихтың Руұхына ийе болмаса, ол Масихқа тийисли емес. ¹⁰Ал егер ишинізде Масих жасап атырған болса, дененіз гүна себепли өлетуғын болса да, руұхыңыз ақланғаныңыз

---

* 8:1 *Масих* – еврей тилинде «Басына май куйылған адам» деген мәнисти аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарыушы.

себеппи тири болады. ¹¹ Ийсаны өлимнен қайта тирилткен Қудайдың Руұхы ишинизде жасап атырған болса, онда Масих Ийсаны өлимнен қайта тирилткен Қудай ишинизде жасап атырған Өз Руұхы арқалы өлетуғын дененизди де тирилтеди.

¹² Солай етип, туұысқанларым, бизлер гүнакар тәбиятымызға бойсынып, оның жетелеуі менен жүриўге парызлы емеспиз. ¹³ Өйткени егер гүнакар тәбиятыңыздың жетелеуі менен жүрсениз, өлесиз. Ал гүнакар тәбиятыңыздың жаман ислеринен Мухаддес Руұхтың күши менен толық ўаз кешсениз, жасайсыз. ¹⁴ Қудайдың Руұхы менен басқарылатуғынлардың хәммеси – Қудайдың балалары. ¹⁵ Себеби сизлер өзлериңизди және кул етип, коркыныш беретуғын руұхты емес, ал Қудайдың баласы қылған Мухаддес Руұхты қабыл еттиңиз. Усы Руұх арқалы Қудайды: «Әке, Әкежаным!»* деп шақырасыз. ¹⁶ Мухаддес Руұхтың Өзи бизлердиң руұхымыз бенен бирликте Қудайдың балалары екенлигимиз хәккында гүўалық береді. ¹⁷ Егер бизлер Қудайдың балалары болсақ, онда мийрасқа ийе боламыз. Масих пенен бирге уллыланыў ушын, Оның менен бирге азап шексек, онда бизлер Масих пенен бирге мийрасқа шерик болған Қудайдың мийрасхорларымыз.

Келешектеги уллылық

¹⁸ Мениң ойымша, хәзирги қыйыншылықлар келешекте бизлерге берилетуғын уллылыққа салыстырғанда хеш нәрсе емес. ¹⁹ Соның менен бирге, пүткил жаратылыс Қудайдың Өз балаларын ашық көрсететуғын күнди интизарлық пенен күтпекте. ²⁰ Өйткени пүткил жаратылыс бул өткинши өмирге тутқын етилген. Бул олардың өзлериниң ерки менен емес, ал тутқын қылған Қудайдың ерки менен болған. ²¹ Олар өзлериниң бул набыт қылыўшы кулықтан қутқарылатуғынынан хәм Қудайдың балаларының уллы азатлыққа ерисетуғынынан үмит етеди.

²² Бизлерге мәлим, пүткил жаратылыс хәзирге дейин бирликте толғақ азабын шеккендей азап шегип, нала етпекте. ²³ Тек жаратылыс емес, ал Қудайдың биринши сыйы болған Мухаддес Руұхты алған бизлер де перзент болып асырап алыныўды, яғный денемиздин қутқарылыўын интизарлық пенен күтип, ишимизден нала етпектемиз. ²⁴ Себеби бизлер қутқарылғанымыз себеппи үмитке ийемиз. Егер бизлер өзлеримиз үмит ететуғын нәрсени көрип турған болсақ,

---

* 8:15 Сөзбе-сөз: «Абба, Әке!» Абба – арамей тилинде «Әке» дегенди аңлатады. Әкеси менен баласының арасындағы жүдә жақын байланысты билдиретуғын сөз.

онда ол үмит емес. Көзге көринип турған нәрсени ким үмит етеди?²⁵ Бірақ, еле көрмегенімізге үмит етсек, оны сабырлылық пенен күтеміз.

²⁶ Соның менен бирге, Мухаддес Руұх та хәлсиз болған бизлерге жәрдем береді. Өйткени бизлер қалай дуға етиу кереклігін билмейміз. Бірақ, Мухаддес Руұхтың Өзи сөз бенен айтып жеткізе алмайтуғын нала шегіп, бизлер ушын Қудайдан өтиниш етеді. ²⁷ Адамлардың кеуілдерінде не бар екенін билиуши Қудай Мухаддес Руұхтың ой-пикирлерін биледі. Себеби Мухаддес Руұх исениушилер* ушын Қудайдың ерки бойынша өтиниш етеді.

²⁸ Қудай Өзин сүйетуғынларға, яғный Оның қәлеуі бойынша таңланғанларға хәмме нәрсени жақсылық қылып хызмет еттиретуғынын билеміз**. ²⁹ Өйткени Қудай Өзи бурыннан таңлаған адамларының Улына уқсауы ушын оларды алдын ала белгиледі. Солай етип, Қудай Өз Улының көп туысқанлар арасында тұңғыш болуы ушын усылай иследи. ³⁰ Қудай Өзи алдын ала белгилеген адамларын шақырды, шақырған адамларын ақлады, ал ақлаған адамларын уллылықка еристирди.

*Масих арқалы берілген
Қудайдың сүйіспеншилигі*

³¹ Олай болса, бұған не дейміз? Егер Қудай бизлерди жақласа, бизлерге ким қарсы тура алады? ³² Қудай, хәтте, Өз Улын да аямай, Оны бизлердің хәммемиз ушын құрбанлық қылып бағышалаған болса, Оның менен бирлікте бизлерге хәмме нәрсени бермес пе екен? ³³ Қудайдың таңлап алған адамлары болған бизлерди ким айыплай алады? Қудайдың Өзи бизлерди ақлайды-ға. ³⁴ Ким бизлерди хұким ете алады? Хеш ким! Себеби өлип, өлимнен қайта тирилген Масих Ийса Қудайдың оң жағында турып, бизлер ушын өтинбекте. ³⁵ Масихтың сүйіспеншилигінен бизлерди ким айыра алады? Хеш ким. Қыйыншылық та, қайғы да, қуудалау да, ашлық та, жалаңашлық та, кәуипте, қылыш та айыра алмайды. ³⁶ Мухаддес Жазыуда айтылғандай:

*«Бизлер Сениң ушын хәр күни өлтирилмектеміз,
Бизлерди шалынатугын қойлар деп есаплайды»***.*

³⁷ Бірақ, булардың хәммесинин үстинен бизлерди сүйетуғын Масих себепли үлкен жеңіске ерисеміз.

* 8:27 Сөзбе-сөз: мухаддеслер.

** 8:28 Басқа нускада: «Қудайды сүйетуғынларға, яғный Оның қәлеуі бойынша таңланғанларға хәмме нәрсе жақсылық болып хызмет ететуғынын билеміз».

*** 8:36 Забур 42:23.

³⁸ Өйткени мен исенемен: өлим де, өмир де, периштелер де, хәким-шиликлер де, хәзирги хәм келешек заман да, күшлер де, ³⁹ бәлентлик те, тереңлик те, улыўма, жаратылған хеш бир нәрсе Қудайдың бизлерге Ийемиз Масих Ийса арқалы берген сүйиспеншилигинен бизлерди айыра алмайды.

Тоғызыншы бап

Қудай таңлаған Израил халқы

¹ Масихқа тийисли адам сыпатында хақықатын айтып атырман, өтирик сөйлеп турғаным жок. Мухаддес Рүүхқа бойсынатуғын хұжданым да буған гүә: ² жүрегимде үлкен бир қайғым хәм таўсылмас бир дәртим бар. ³⁻⁴ Қанымыз бир болған туўысқанларым, яғный израиллылардың қутқарылыўы ушын, мениң Қудайдың ғарғысына ушырап, Масихтан аласлатылыўым керек болса, мен қайыл болар едим. Қудай оларды балалары қылып асырап алған, оларға Өз уллылығын берип, олар менен келисим дүзген. Оларға Мухаддес Нызамын хәм Қудайға хызмет етиў қағыйдаларын тапсырып, үәделерин де берген. ⁵ Олар уллы ата-бабаларымыздың урпақлары хәм Масих та адам денесинде олардың урпағынан келип шыққан. Масих — хәммениң үстинен хұкимдар болған, шексиз алғыс-мақтаўларға ылайық Қудайдың Өзи. Аўмийин.

⁶ Мен Қудайдың сөзи орынланбады, демекши емеспен. Себеби Израилдың урпағы болғанлардың хәммеси де хақықый израиллылар емес. ⁷ Және де, Ибрайымның урпағынан болғанлардың хәммеси де Ибрайымның хақықый балалары емес. Қудай Ибрайымға: *«Балаң Ысақтан туўылғанларды ғана сениң хақықый урпақларың деп есаплайман»**, — деген еди. ⁸ Демек, Ибрайымның урпағынан болғанлардың хәммеси де Қудайдың балалары емес. Ал Қудайдың Ибрайымға берген үәдеси бойынша туўылғанлар ғана Ибрайымның хақықый урпақлары болып есапланады. ⁹ Өйткени Қудайдың Ибрайымға берген үәдеси мынадай еди: *«Келеси жылы усындай уақытта келгенimde, Сара уллы болады»***.

¹⁰ Соның менен бирге, Ребекка да бабамыз Ысақтан хәмледар болып, егиз улларды туўды. ¹¹⁻¹² Бирақ, бул балалар туўылмастан алдын хәм олар еле жақсы ямаса жаман бир нәрсе ислеместен бурын Қудай Ребеккаға: *«Үлкени кишкенесине хызмет етеди»****, — деген еди. Солай етип, Қудай усы еки баладан биреўин таңлап алғанда, оны

* ^{9:7} Жаратылыс 21:12.

** ^{9:9} Жаратылыс 18:10, 14.

*** ^{9:11-12} Жаратылыс 25:23.

ислерине карап емес, ал белгилеген жобасының иске асыуы ушын, Өз ерки менен таңлап алды. ¹³Хәтте, Қудай Мухаддес Жазыұда: *«Яқыпты сүйдим, ал Исабты жек көрдим»**, – деген.

¹⁴Олай болса, не деймиз? Қудай әдилсиз болғаны ма? Хеш қашан! ¹⁵Себеби Қудай Муұсаға былай деген:

*«Кимге мийрим-шәпәәтимди беріуді қалесем,
Соған мийрим-шәпәәтимди беремен,
Кимге рехим етиуді қалесем,
Соған рехим етемен»**.*

¹⁶Солай етип, таңланыу адамның қәлеуине ямаса тырысыуына емес, ал Қудайдың мийрим-шәпәәтине байланыслы. ¹⁷Өйткени Қудай Мухаддес Жазыұда Фараонға*** былай деген:

*«Қудиретимди сен арқалы көрсетиу ушын,
Атым пүткіл жер жүзине жарияланыуы ушын,
Сени мәртебелі қылдым»****.*

¹⁸Солай етип, Қудай қәлеген адамына мийрим-шәпәәтин береді хәм қәлеген адамын тас бауыр қылады.

¹⁹Енди сен меннен: «Егер Қудай усылай ислесе, Ол неге адамды айыплайды? Оның еркине ким қарсы тура алады?» – деп сорауын мүмкін. ²⁰Бирақ, хәй адам, Қудайға қарсылық көрсететуғындай, сен кимсен? Дөретілген нәрсе өзін дөреткенге: «Мени неге бундай қылып дөреттиң?» – дей ме? ²¹Я болмаса, гүлалшы бир ылайдан еки ыдыс сокқанда, биреуін қымбатлы ис ушын қолланылатуғын ыдыс, ал екиншисин әпиуайы ис ушын қолланылатуғын ыдыс қылып соғыуға хәқылы емес пе?

²²Қудай да усылай ис тутады. Ол набыт қылыныуға хәм Өзинин ғәзебине ушырауға ылайықлы адамларға ғәзебин төгип, күшин көрсетиуді қалесе де, оларға үлкен сабырлылық көрсетти. ²³Және де, Қудай мәртебеге еристириу ушын Өзи алдын ала таярлап қойған адамларына рехмин берип, Өзинин шексиз уллылығын көрсетти.

²⁴Тек яхудийлер арасынан емес, ал басқа миллетлер арасынан да Қудай таңлаған усы адамлар – бизлермиз. ²⁵Осия пайғамбардың китабында Қудай былай деген:

*«Халқым болмаған халықты, „халқым“ деп,
Сүйегенимди „сүйиклим“ деп атайман»*****.*

* 9:13 Малахия 1:2-3.

** 9:15 Шығыу 33:19.

*** 9:17 Фараон – әйиемги Мысырда патша усылай аталған.

**** 9:17 Шығыу 9:16.

***** 9:25 Осия 2:23.

- 26 «„Сизлер мениң халқым емессиз“, — деген жерде,
Тири Қудайдың балалары деп аталасыз»*.
- 27 Ийшая пайғамбар да Израил туўралы бәлент даўыс пенен былай дейди:
«Израил халқының саны теңиз қумындай көп болса да,
Олардан тек аз ғанасы** қутқарылады.
- 28 Себеби Ийемиз шығарған хұкимин,
Жер жүзінде тез хәм толық әмелге асырады»***.
- 29 Ийшая пайғамбардың болжап айтқанындай:
«Егер Қудиретли Ийемиз,
Бизлерден нәсил қалдырмағанда,
Бизлер Содом қаласы**** сыяқлы болып,
Гомора қаласына уқсап қалар едик»*****.

Израил халқының исенбеуі

30 Олай болса, не деймиз? Қудай алдында ақланыўға тырыспаған баска миллет адамлары өз исеними арқалы ақланды. 31 Ал Мухаддес Нызамды орынлаўы арқалы ақланыўға тырысқан Израил халқы Мухаддес Нызамды орынлаўы арқалы ақлана алмады. 32 Не ушын? Өйткени олар ақланыўға исеними арқалы емес, ал саўап ислери арқалы ерисиўге тырысты. Сонлықтан олар сүрниктиретуғын таска сүрнигип қулады. 33 Мухаддес Жазыўда:

«Минекей, Мен Ерусалимде***** бир тасты,
Сүрниктиретуғын хәм қулататуғын жартасты орнатаман.
Бирақ, Оған***** исенген адам уятқа қалмайды»***** , —
делинген.

Оныншы бап

¹ Туўысқанларым! Мениң жүрегимдеги әрманым хәм Қудайдан жалбарынатуғын тилегим — бул халқым болған израиллылардың қутқарылыўы. ² Олардың Қудайға инталы екенине өзим гүўаман.

* 9:26 Осия 1:10.

** 9:27 Сөзбе-сөз: қалдығы.

*** 9:27-28 Ийшая 10:22-23.

**** 9:29 Содом хәм Гомора қалалары — жеркенишли ис-хәрекетлери хәм гүнакарлығы себебли, Қудай тәрәпинен жазаланып жоқ қылынған ески қалалар.

***** 9:29 Ийшая 1:9.

***** 9:33 Сөзбе-сөз: Сионда.

***** 9:33 Оған — Ийса Масихқа.

***** 9:33 Ийшая 8:14; 28:16.

Бирак, бул инта хақыйкый түсиникке тийкарланбаған. ³Себеби олар Қудайдың ақлау жолын түсинбей, ақланыуға Мухаддес Нызамды орынлау аркалы ерисиуге тырысып, Қудайдың ақлау жолын қабыл етпеди.

⁴Масих Мухаддес Нызамның талаптарын толық орынлағанлықтан*, Оған исенген хәр бир адам Қудай алдында ақланады.

***Исенген хәр бир адам
қутқарылады***

⁵Мухаддес Нызамды орынлау аркалы ақланыу хаққында Муўса мыналарды жазады: «*Мухаддес Нызамдағы буйрықларды орынлаған адам олар арқалы жасайды*»**. ⁶Ал исеним аркалы ақланыу хаққында Мухаддес Жазыуда былай делинген: «*Кеўлиңде: „Масихты жерге түсириу ушын ким аспанға шығады?“**** ⁷ямаса: „Масихты өлимнен тирилтиу ушын ким түпсиз туңғыйыққа түседи?“**** — деме». ⁸Бирак, Мухаддес Жазыу не демекте?

«Қудайдың сөзи саған жақын,

Ол сенің аўзыңда хәм жүрегиңде»*****.

Бизлер жәриялап атырған исеним хаққында сөзлер — усылар болады. ⁹Егер сен Ийсаны «Ийем» деп аўзың менен ашық тән алсаң хәм Қудайдың Оны өлимнен тирилткенине шын жүректен исенсең, қутқарыласаң. ¹⁰Өйткени адам шын жүректен исенгени аркалы ақланады хәм исеними хаққында аўзы менен ашық тән алғаны аркалы қутқарылады. ¹¹Мухаддес Жазыуда айтылғандай: «*Оған исенген хеш бир адам уятқа қалмайды*»*****. ¹²Себеби яхудий менен гректің арасында айырмашылық жоқ. Олардың хәммесинин Ийеси бир. Ол Өзин шақырғанлардың хәммесине сакый. ¹³Мухаддес Жазыуда айтылғандай: «*Ийемиздиң атын айтып шақырған хәр бир адам қутқарылады*»*****.

¹⁴Бирак, Қудайға исенбей турып, Оны қалай шақырууға болады? Ол тууралы еситпей турып, Оған қалай исениуге болады? Қудай хаққында сөзди жәриялаушы болмаса, қалай еситиуге болады? ¹⁵Сөзди жәриялауға жиберилмесе, оны қалай жәриялайды? Мухаддес

---

* 10:4 Сөзбе-сөз: Масих — Мухаддес Нызамның соңы.

** 10:5 Лебий 18:5.

*** 10:6 Мухаддес Нызамды қайталау 30:12.

**** 10:7 Мухаддес Нызамды қайталау 30:13.

***** 10:8 Мухаддес Нызамды қайталау 30:12-14.

***** 10:11 Ийшая 28:16.

***** 10:13 Иоел 2:32.

Жазыўда айтылғандай: *«Хош Хабарды жәриялаўшылардың аяқлары қандай әжайып!»**

¹⁶ Деген менен, Хош Хабарға израиллылардың хәммеси де исене бермеди. Ийшая пайғамбардың айтқанындай: *«Ийем! Бизлер айтқан хабарға ким исенди?»*** ¹⁷ Демек, исеним еситиў арқалы пайда болады, ал еситиў Масих хәққында сөздің жәрияланыўы арқалы болады. ¹⁸ Бирақ, менің сорайтуғыным мынаў: израиллылар еситпеди ме? Әлбетте, еситти.

*«Аспан денелериниң даўыслары пүткил жер жузине,
Сөзлери дүньяның төрт мүйешине жетип барды»***.*

¹⁹ Мен және бир нәрсени сорамақшыман: Израил түсинбеди ме? Дәслеп Муўса арқалы Қудай былай деген еди:

*«Мен сизлерде халқым болмаған халық арқалы қызғаныш
пайда етемен,
Түсиниги аз болған халық арқалы ғәзебиңизди
келтиремен»****.*

²⁰ Соңынан Ийшая пайғамбар Қудайдың сөзлерин батырлық пенен айтып:

*«Мени излемегенлер тапты,
Мени сорамағанларға Өзимди көрсеттим»*****,* — деген еди.

²¹ Ал, Израил халқы хәққында Қудай былай дейди:

*«Сөзимди тыңламайтуғын қайсар бир халыққа,
Күни бойы қушағымды ашып турдым»*****.*

Он биринши бап

Қудай Израил халқынан жүз бурған жоқ

¹ Олай болса, мен мына нәрсени сорап атырман: Қудай Өз халқынан жүз бурды ма? Ҳеш қашан! Мен де Ибрайымның урпағынан, Бенамин урыўынан шыққан израиллыман. ² Қудай Өзи бурыннан таңлаған халқынан жүз бурмады. Мухаддес Жазыўдың Илияс пайғамбар туўралы жазылған жеринде не айтылғанын билмейсизлер ме? Илияс Израил үстинен Қудайға шағым жасап былай деген еди:

* 10:15 Ийшая 52:7.

** 10:16 Ийшая 53:1.

*** 10:18 Забур 18:5.

**** 10:19 Мухаддес Нызамды кайталаў 32:21.

***** 10:20 Ийшая 65:1.

***** 10:21 Сөзбе-сөз: колларымды созып турдым. Ийшая 65:2.

³ «Ийем! Олар Сениң пайғамбарларыңды өлтирди, Саған қурбанлық шалынаатуғын жерлерди қыйратты. Тек жалғыз мен ғана қалдым. Олар мени де өлтириўге хәрекет етпекте»*.

⁴ Оған Қудай не деп жуўап берген еди? «Баалдың** алдында дize бүкпеген жети мың адамды Мен Өзим ушын ажыратып алдым»***.

⁵ Сол сыяқлы, хәзирги ўақытта да израиллылар арасында Қудайдың мийрими менен таңланған аз ғана адамлар бар. ⁶ Олар саўап ислери себепли емес, ал Қудайдың мийрими менен таңлап алынды. Егер олар саўап ислери себепли таңлап алынғанда, мийрим мийрим болмас еди. ⁷ Солай етип, не жүз берди? Израил халқының көпшилик бөлеги излеген нәрсесин таба алмады. Тек олардың арасынан таңлап алынғанлар ғана тапты. Ал қалғанларының жүректери тас етиди. ⁸ Мухаддес Жазыўда айтылғандай:

«Қудай оларға Өзиниң сөзин түсинбеўи ушын бийпәрўалық руўхын берди.

Сонлықтан олар усы күнге дейин,

Көзлери болса да, көрмейди,

Қулақлары болса да, еситпейди»****.

⁹ Даўыт былай дейди:

«Олар дастурхан басында отырғанда дузаққа түсип,

Қақпанға алынсын хәм қулап, жазалансын.

¹⁰ *Көзлерин қараңғылық басып, көрмей қалсын.*

Беллери аўырманлықтан мәңгиге бугилип қалсын!»*****

Басқа миллетлердиң қутқарылыўы

¹¹ Олай болса, мен мынаны сорап атырман: израиллылар толық набыт болыў ушын сүрникти ме? Хеш қашан! Бирақ, израиллылардың гүналары себепли, Қудай басқа миллетлерге қутқарылыў берди хәм бул арқалы оларда қызғаныш оятты. ¹² Егер израиллылардың гүна ислеп қулап қалғаны дүньядағы басқа миллетлерге байлық алып келип, оларды байытса, онда пүткил израиллылардың қутқарылыўы дүньядағы басқа миллетлерге қаншелли көп байлық алып келеди!

¹³ Басқа миллетлерден болған сизлерге айтып атырман: басқа миллетлер ушын елши болып тайынланған мен өз хызметимди мәртебелли деп есаплайман. ¹⁴ Усы хызметим арқалы миллетим бир болған

* 11:3 Патшалық хәқкында 3-китап 19:10, 14.

** 11:4 *Баал* – Палестинада кананлылар табынған бут.

*** 11:4 Патшалық хәқкында 3-китап 19:18.

**** 11:8 Мухаддес Нызамды қайталаў 29:4; Ийшая 29:10.

***** 11:9-10 Забур 68:23-24.

туғысқанларымда қызғаныш оянса хәм олардың айырымлары болса да қутқарылса екен. ¹⁵ Өйткени олардың Қудай тәрәпинен қабыл етилмегени дүньядағы басқа миллетлердин Қудай менен жарасыуына себепши болған болса, онда олардың Қудай тәрәпинен қабыл етилюйи дүньядағы басқа миллетлердин қутқарылып, өлимнен өмирге өтиуйине себепши болмай ма? ¹⁶ Егер камырдың биринши бөлеги Қудайға бағышланып, мухаддес болса, онда пүткил қамыр да мухаддес болады. Егер теректиң тамыры мухаддес болса, онда шақалары да мухаддес.

¹⁷ Бирак, егер зәйтүн ағашының айырым шақалары, яғный яхудийлердин айырымлары кесилип тасланып, жабайы зәйтүн ағашының шақасы болған сен, яғный басқа миллет адамы олардың орнына жалғанып, ағаштың ширели тамырынан нәр алсаң, ¹⁸ кесилген шақалар алдында мақтанып кетпе! Егер мақтанып кетсең, умытпа, сен тамырға емес, ал тамыр саған нәр берип турыпты. ¹⁹ Сен: «Мениң жалғаныуым ушын шақалар кесилип тасланды», – деуиң мүмкин. ²⁰ Дурыс. Олар исенбегенликтен кесилип тасланды. Ал сен исенимиң себепли жалғанып турыпсаң. Сен мақтанба, ал корк! ²¹ Себеби Қудай тәбийғый шақаларды аямаған болса, онда сени де аямайды.

²² Солай етип, сен Қудайдың мийрим-шәпәәтин хәм қаталлығын көрип қой: Қудай исенимнен қайтқанларға* қатал. Бирак сен Оның мийрим-шәпәәтине садық қалсаң, Ол да саған мийрим-шәпәәтти. Олай болмаса, сен де кесилип тасланасаң! ²³ Деген менен, егер яхудийлер де исенбеушилигин қойса, ағашқа және қайта жалғанады. Өйткени Қудай оларды қайтадан жалғап қойыуға құдиретли. ²⁴ Жабайы зәйтүн ағашынан кесилип алынған шақа болған сен тәбиятқа қарсы түрде жақсы зәйтүн ағашына жалғандың. Солай екен, тәбийғый шақалардың өз ағашына қайтадан жалғаныуы буннан да аңсатырақ!

Пүткил Израил қутқарылады

²⁵ Туғысқанларым, билгишсинип кетпеуиңиз ушын, сизлердин мына сырдан хабарсыз қалыуыңызды қәлемеймен: басқа миллетлерден қутқарылатуғынлардың саны толмағанша, Израил халқының бир бөлегиниң жүреги тас болып қала береді. ²⁶ Бирақ ақырында пүткил Израил қутқарылады. Мухаддес Жазыуда былай делинген:

«Қудай Ийемиз былай дейди: „Қутқарыушы Ерусалимнен** келеди, Ол Яқыптың урнағы болған израиллыларды қудайсызлықтан қутқарады.

* 11:22 Сөзбе-сөз: қулағанларға.

** 11:26 Сөзбе-сөз: Сионнан.

27 *Олардың ғұналарын кеширгенімде,*

Мениң олар менен дүзген келисимим усы болады“»*.

28 Хош Хабарды қабыл етпегени себепли, яхудийлер Қудайға душпан болды. Бул сизлердің пайданыз ушын хызмет етпекте. Деген менен, Қудай олардың ата-бабаларын таңлап алғанлықтан, оларды сүйеди. 29 Себеби Қудай Өзинің сыйларын қайтарып алып, шақырығын бийкарламайды. 30 Сизлер бир ўақытлары Қудайға бойсынбайтуғын едіңлер, бирак енди яхудийлер бойсынбағаны себепли, сизлер Қудайдың мийрим-шәпәәтине еристинлер. 31 Сол сыяклы, яхудийлер хәзир бойсынбай атырған болса да, сизлердің Қудайдың мийрим-шәпәәтине ерискениңиз себепли, олар да Қудайдың мийрим-шәпәәтине ериседи. 32 Өйткени Қудай хәмме адамларды олардың бойсынбайтуғын тәбиятына тутқын қылып, оларға Өз мийрим-шәпәәтин көрсетти.

33 О, Қудайдың байлығы, даналығы хәм билими қандай терең! Оның шешимлерине хеш кимнің ақылы жетпейди, жолларын да хеш ким изертлеп шыға алмайды!

34 *«Ийемиздің ой-пикирлерин ким биле алады?*

Ким Оған мәсләхәтши болған?»**

35 *«Қудайдан қайтарып алыў ушын,*

Ким Оған алдын ала бир нәрсе берген?»***

36 Себеби Қудай пүткил барлықты жаратқан. Хәммеси Ол аркалы хәм Ол ушын бар болған. Оған мәңгиге данқ болсын! Аўмийин.

Он екінши бап

Өмириңзди Қудайға бағышлаңлар

1 Солай етип, хәй туўысқанларым, Қудайдың мийрим-шәпәәти хақы сизлерге жалбарынаман: өзлериңизди**** Қудайға унайтуғын мухаддес хәм тири курбанлық қылып, Оған бағышлаңлар. Бул сизлердің Қудай алдындағы ылайықлы***** хызметиңиз болады. 2 Бул дүньяның адамларына еликлемеңлер. Ал Қудайдың ой-пикирлериңизди жаңалап, Оның сизлерди толық өзгертиўине жол қойыңлар. Сонда сизлер Қудайдың жақсы хәм минсиз еркин, яғный Оған нениң унайтуғынын айырып билесизлер.

* 11:26-27 Ийшая 59:20-21; 27:9.

** 11:34 Ийшая 40:13.

*** 11:35 Аюп 41:3.

**** 12:1 Сөзбе-сөз: денелериңизди.

***** 12:1 Ямаса: руўхый.

³Қудайдың маған берген мийриминен пайдаланып, хәмменізге айтып атырман: өзинизди шектен тыс жоқары бахаламаңлар. Керисинше, хәр бир адам Қудайдың өзине берген исенимине қарай, өзін ылайықлы бахаласын. ⁴Өйткени денемиз бир болса да, мүшелеримиз көп хәм мүшелеримиздің атқаратуғын хызметі де хәр түрлі. ⁵Сол сыяқлы, бизлер көп адам болсақ та, Масихтың бир денесин қураймыз хәм өз ара байланыс жасайтуғын бир дененің мүшелеримиз. ⁶Қудайдың бизлерге берген мийрими бойынша, бизлер хәр түрлі руўхый сыйларға ийемиз. Кимнің пайына пайғамбаршылық етиў сыйы тийсе, ол исенимине қарай пайғамбаршылық етсин. ⁷Хызмет етиў тийсе, хызмет етсин. Тәлим бериў тийсе, тәлим берсин. ⁸Ал кимнің пайына жубаныш бериў тийсе, жубаныш берсин. Үлестиріўши болыў тийсе, шын кеўилден үлестирсин. Басшылық етиў тийсе, ғайрат пенен басшылық етсин. Мийрим-шәпәт етиў тийсе, қуўанышлы түрде мийрим-шәпәт көрсетсин.

⁹Сүйиспеншилигиңиз хақыйқый болсын. Жаманлықтан қашып, жақсылыққа жабысып алыңлар. ¹⁰Бир-бириңизди туўысқанлық сүйиспеншилик пенен шын жүректен сүйиңлер. Бир-бириңизге өз ара хұрмет көрсетиўге тырысыңлар. ¹¹Интаңыз пәсеймесин. Ериншек болмаңлар. Ийемизге жалынлы руўх пенен хызмет етиңдер. ¹²Үмит етип, қуўанып жасаңлар. Қыйыншылықларда сабырлы болыңлар. Үзликсиз дуўа етиңдер. ¹³Мүтәжликте жасап атырған исениўшилер* менен барыңызды бөлисинлер. Миймандос болыўға тырысыңлар. ¹⁴Сизлерди қуўдалайтуғынлар ушын Қудайдан жақсылық тилеңлер. Ғарғыс емес, ал жақсылық тилеңдер. ¹⁵Қуўанып атырғанлар менен бирге қуўанып, жылап атырғанлар менен бирге жылаңлар. ¹⁶Өз ара аўызбиришиликли болыңлар: менменликке берилмей, басқалар пәс көретуғын адамлар менен қатнас жасаңлар. Өзлериңизди басқалардан ақыллы санамаңлар. ¹⁷Хеш кимнің жаманлығына жаманлық пенен жуўап қайтармаңлар. Хәмменің ойы бойынша жақсы деп саналған ислерди ислеўге тырысыңлар. ¹⁸Егер мүмкин болса, қолыңыздан келгенше, барлық адамлар менен татыўлықта жасаңлар.

¹⁹Сүйикли туўысқанларым! Өзиңиз ушын өш алмаңлар. Ал буны Қудайға** тапсырыңлар. Себеби Мухаддес Жазыўда Ийемиз былай дейди: *«Өш алыў Мениң қолымда, сазайын Өзим беремен»****. ²⁰Керисинше:

---

* 12:13 Сөзбе-сөз: мухаддеслер.

** 12:19 Сөзбе-сөз: Қудайдың ғәзебине.

*** 12:19 Мухаддес Нызамды қайталаў 32:35.

*«Душпаның аш болса, оны тойдыр,
Шөллеген болса, суу бер.
Сен усылай ислесең,
Оны уятқа қалдырасаң»*.*

²¹ Жаманлықтан жеңилме. Ал, жаманлықты жақсылық пенен жең.

Он үшінші бап

Хүкіметке бойсыныуы хақында

¹ Хәр бир адам басқарыушы хүкіметке бойсынсын. Өйткени Қудайдан болмаған хеш қандай хүкімет жоқ. Бар болған хүкіметлердің хәммеси де Қудай тәрәпинен орнатылған. ² Сонлықтан хүкіметке қарсы шыққан адам Қудай орнатқан тәртипке қарсы шыққан болады. Бундай адамлар жазаға ушырайды. ³ Себеби басшылардан жақсылық ислеушилер емес, ал жаманлық ислеушилер қорқады. Басшылардан қорқпауды қәлейсең бе? Онда жақсылық исле. Сонда сен басшының мақтауына ерисесең. ⁴ Басшы – сениң пайдан ушын мийнет ететуғын Қудайдың хызметшиси. Бирақ, егер сен жаманлық ислеутуғын болсаң, қорқ! Өйткени ол қылышты бийқарға көтерип жүрген жоқ. Ол Қудайдың хызметшиси болып, жаманлық ислеушини Қудайдың ғәзеби менен жазалайды. ⁵ Сонлықтан тек Қудайдың ғәзебинен қорққанлықтан емес, ал хұжданың бойынша да бойсыныуың тийис. ⁶ Сизлердің салық төлеуиңиздің себеби де усы. Себеби салық жыйнауға бийлиги бар адамлар да өз иси менен бәрқулла бәнт болып, Қудайға хызмет етеди. ⁷ Солай етип, хәр кимге тийислисин бериндер: салық жыйнаушыға – салық, бажы жыйнаушыға – бажы бериндер хәм қорқыуға ылайық адамнан қорқып, хүрметке ылайық адамға хүрмет көрсетиндер.

Сүйиу – бул Мухаддес Нызамды орынлауы

⁸ Хеш кимге қарыздар болмаңлар. Хеш қашан толық өтеп болмайтуғын қарыз болған, бир-биреуди сүйиуди тоқтатпаңлар. Өйткени басқаларды сүйген адам Мухаддес Нызамды орынлаған болады. ⁹ *«Неке хадаллығын бузба, адам өлтirme, урлық ислеме, басқаның мүлкин күсеме»***, – деген буйрықлар хәм қалған барлық буйрықлар мына сөзлерде жәмлeнген: *«Өзиңди сүйгениң сыяқлы, жаныңдағы*

* 12:20 Сөзбе-сөз: «Оның басына жанып турған шоқ жыйнайсаң». Сулайманның нақыл-мақаллары 25:21-22.

** 13:9 Шығыуы 20:13-15, 17; Мухаддес Нызамды қайталауы 5:17-19, 29.

адамды да сүй»*. ¹⁰Жанындағы адамды сүйетуғын оған жаманлык ислемейди. Сонлықтан басқаларды сүйиу – бул Мухаддес Нызамды орынлау демек.

¹¹Хәзирги заманның қандай екенин билип, усыны орынлаңлар. Енди сизлердиң уйқыдан оянатуғын уақтыңыз келди. Себеби бизлердиң қутқарылыуымыз бизлер исенген дәслепки уақытларға қарағанда, хәзир жақынырақ. ¹²Түн өтип, күндиз жақынлады. Сонлықтан қараңғылықтың ислерин таслап, нурдың сауыт-қуралларын тағып алайық. ¹³Айшы-әширетке хәм мәскүнемликке, харамылыққа хәм бузықшылыққа, жәнжел хәм күншилликке берилмейик. Күндизге жарасатуғын әдепли өмир сүрейик. ¹⁴Ийемиз Ийса Масихтың сизлерди басқарыуына жол қойыңлар** хәм гүнақар тәбиятыңыздың жаман қәлеулерине бойсынбаңлар.

Он төртинши бап

Хәлсиз хәм күшли исеним

¹Исеними хәлсиз адамды оның пикирлери хакқында тартыспай қабыл етиңлер. ²Мысалы: биреу хәмме нәрсени жейге болады деп исенеди. Ал исеними хәлсиз болған тек палыз өнимлерин ғана жейди. ³Хәмме нәрсени жейтуғын адам жемейтуғын адамды пәс көрмесин. Айырым нәрселерди жемейтуғын адам жейтуғын адамды хүким етпесин. Өйткени Қудай екеуин де қабыл еткен. ⁴Басқаның хызметшисин хүким ететуғындай, сен кимсең? Хызметши өз хожайынының алдында турады ямаса жығылады. Ол аяққа турғызылады. Себеби оны аяққа турғызыуға Ийемиздиң қүдирети жетеди.

⁵Және де, биреу бир күнди басқа күннен әхмийетлирек деп санайды, ал басқа биреу ушын хәмме күн бирдей. Хәр бир адам өз көз қарасында толық исенимге ийе болсын. ⁶Күнлерди айрықша қылып белгилейтуғын оларды Ийемиз ушын белгилейди. Ал хәмме нәрсени жейтуғын адам Қудайға шүкирлик етип, оларды Ийемиз ушын жейди. Айырым нәрселерди жемейтуғын адам да Ийемиз ушын жемейди хәм Қудайға шүкирлик етеди.

⁷Өйткени хеш биримиз тек өзимиз ушын жасамаймыз хәм хеш биримиз де тек өзимиз ушын өлмеймиз. ⁸Жасасақ, Ийемиз ушын жасаймыз. Өлсек те, Ийемиз ушын өлемиз. Солай етип, жасасақ та, өлсек те Ийемизге тийислимиз. ⁹Усы мақсетте Масих өлип, өлимнен қайта тирилди. Сонлықтан Ол өлилердиң де, тирилердиң де Ийеси болды.

* 13:9 Лебий 19:18.

** 13:14 Сөзбе-сөз: Ийемиз Ийса Масихты кийип алыңлар.

¹⁰ Олай болса, сен неге туўысканыңды хуким етесең? Неге туўысканыңды пәс көресең? Хәммемиз де Қудайдың хуким гүрсиси алдында жуўап беремиз-ғо. ¹¹ Мухаддес Жазыўда Ийемиз былай дейди:

«Тирилизим хақы ант ишемен:

Хәр бир адам* Мениң алдымда дизе бүгеди.

Хәр бир адам** Мениң Қудай екенимди ашық тән алады***.

¹² Солай етип, хәр бир адам өзи ушын өзи Қудай алдында жуўап береди.

Туўысқаныңызды азғырыўға салмаңлар

¹³ Сонлықтан буннан былай, бир-биримизди хуким етпейик. Керисинше, туўысқаныңызды азғырыўға салмаўға хәм оның исениминен зыян келтирмеўге тырысыңлар. ¹⁴ Ийемиз Ийсаға тийисли бир адам сыпатында мынаны билемен хәм анық исенемен: хеш бир нәрсе өзлигинен харам емес. Бирақ, бир нәрсени харам деп есаплаған адам ушын сол нәрсе харам болады. ¹⁵ Егер туўысқаның сен жейтуғын нәрсе себепли қапа болса, онда сен сүйиспеншилик пенен ис тутып атырған жоқсаң. Жейтуғын нәрсең менен оның исенимин набыт қылма! Себеби Масих бул адам ушын да өлген-ғо. ¹⁶ Сизлер жақсы деп есаплаған нәрсеге сөз келмесин. ¹⁷ Өйткени Қудайдың Патшалығы жейтуғын хәм ишетуғын нәрселерден ибарат емес, ал хақлық, тынышлық хәм Мухаддес Руўх беретуғын қуўаныштан ибарат. ¹⁸ Масихқа усы жол менен хызмет ететуғын адам Қудайға унайды хәм ол адамлардың мақтаўына ылайық.

¹⁹ Солай етип, өзлеримизди тынышлық алып келетуғын хәм өз ара руўхий күш беретуғын ислерге бағышлайық. ²⁰ Жейтуғын нәрсе себепли, Қудайдың ислерин бузба! Жейтуғын хәмме нәрсе хадал. Бирақ, жейтуғын нәрсеси арқалы баска адамды азғырыўға салған жаман ис қылған болады. ²¹ Гөш жеўин, арақ-шарап ишиўин ямаса баска бир нәрсе ислеўиң туўысқаныңды азғырыўға салатуғын болса, онда бундай ислерди ислеменің дурыс. ²² Булар бойынша исениминди өзиң менен Қудайдың арасында сақла. Өзи дурыс деп есаплайтуғын исти ислегени ушын, өзин айыпламайтуғын адам қандай бахытлы! ²³ Бирақ, екиленип жейтуғын адам хуким етиледі. Себеби ол буны исеним менен ислеменен болады. Ал исеним менен исленбеген хәр бир ис – гүна.

---

* 14:11 Сөзбе-сөз: хәр бир дизе.

** 14:11 Сөзбе-сөз: хәр бир тил.

*** 14:11 Ийшая 45:23; 49:18.

Он бесинши бап

Исениўшилер арасындағы қатнасықлар ҳаққында

¹ Исеними күшли болған бизлер тек өзимиздин мәпимизди ойламай, исеними хәлсиз болғанлардың хәлсизликлерин көтерисиўге парызымыз. ² Хәр биримиз жанымыздағы адамға руўхый күш бериў ушын, ол ушын жақсы болған нәрсени гөзлеп, оның мәпин ойлайық. ³ Өйткени Масих та Өзиниң мәпин ойламады. Мухаддес Жазыўда айтылғандай: *«Саған тил тийгизгенлердиң жаман сөзлери Маған тийди»**. ⁴ Бурын Мухаддес Жазыўларда айтылғанлардың хәммеси де бизлерге тәлим бериў ушын жазылған. Солай етип, бизлер олар арқалы сабырлылық хәм жубаныш таўып, үмит пенен жасай аламыз. ⁵ Сабырлылық хәм жубаныштың тийкары болған Қудайдың Өзи сизлердиң Масих Ийсадан өрнек алып, аўызбиришилик пенен жасаўыңызға жәрдем етсин. ⁶ Солай етип, сизлер Ийемиз Ийса Масихтын Әкеси болған Қудайды биргеликте хәм бир аўыздан алғыслайсызлар.

⁷ Сонлықтан Қудайдың алғысланыўы ушын Масих сизлерди қабыл еткениндей, сизлер де бир-биринизди қабыл етинлер. ⁸ Себеби мениң айтатуғыным мынаў: Қудайдың яхудийлердин** ата-бабаларына берген үәдесин әмелге асырып, Оның садық екенин көрсетиў ушын, Масих яхудийлердиң хызметшиси болды. ⁹ Масих буны Мухаддес Жазыўда: *«Сени басқа миллетлер арасында алғыслайман хәм Сениң атыңды жырлайман»****, – деп айтылғандай, басқа миллетлердиң де Қудайдың мийрим-шәпәәтине ерисип, Қудайды алғыслаўы ушын иследи. ¹⁰ Мухаддес Жазыўда және де:

*«Хәй, басқа миллетлер, Қудайдың халқы менен бирге
шадланыңлар!»***** – делинген.

¹¹ Тағы да былай делинген:

*«Хәй, барлық басқа миллетлер,
Қудай Ийемизди алғыслаңлар!»*****
Хәмме халықлар Оны мақтаңлар!»******

¹² Ийшая пайғамбар да былай дейди:

* 15:3 Забур 68:10.

** 15:8 Сөзбе-сөз: сүннетлилердин.

*** 15:9 Забур 17:50; Патшалық ҳаққында 2-китап 22:50.

**** 15:10 Мухаддес Нызамды қайталаў 32:43.

***** 15:11 Забур 116:1.

«Ишайдың урпағынан бири келип,
Басқа миллетлерди басқарады.
Олар Оннан үмит етип жасайды»**.*

¹³ Үмиттің тийкары болған Қудай Мухаддес Руұхтың күши менен үмитке толып тасыуыңыз ушын, кеуїллеринизди исенимиңиз аркалы қууаныш хәм тынышлыққа толтырсын.

Павелдің елшилик хызметі

¹⁴ Тууысқанларым, ал енди сизлерге келсек, сизлердің жақсылыққа толы хәм хәр түрлі билимге бай екениңизге, әсиресе бир-биринизге ақыл-нәсият бере алатуғыныңызға мен толық исенемен. ¹⁵ Бирак, Қудайдың маған берген мийрими менен сизлерге еслетип қойуу ушын, бул хаттың айырым жерлерин батыллық пенен жаздым. ¹⁶ Мен Қудайдың усы мийрими менен, басқа миллетлер ушын Масих Ийсаның хызметшиси болдым. Басқа миллетлер Мухаддес Руұх пенен мухаддес қылынып, Қудайға унайтуғын сый болууы ушын, мен Қудайдың Хош Хабарын бир руұханий сыпатында жәриялап атырман.

¹⁷ Сонлықтан мен Масих Ийсаға тийисли болып, Қудайға деген хызметим менен мактана аламан. ¹⁸ Масих мениң менен бирге болып, басқа миллетлердің Қудайға бойсынууы ушын, сөзлерим хәм ис-хәрекетлерим аркалы ислегенлеринен басқа хеш нәрсе хаққында айтыуға батылым жетпейди: ¹⁹ бул ислер кәраматлы белгилердің хәм таң қаларлық нәрселердің күши менен, және де Мухаддес Руұхтың құдирети менен исленди. Солай етип, мен Ерусалимнен баслап Иллирик*** үлкесине дейин аралап, Масихтың Хош Хабарын хәмме жерге жәрияладым. ²⁰ Басқа бир адамның салған тырнақ тасының үстине имарат қурмайын деп, мен Хош Хабарды Масихтың атын еле еситпеген жерлерде жәриялауға тырыстым. ²¹ Мухаддес Жазыуда айтылғандай:

*«Оннан хабарсыз болғанлар көреді,
Еситпегенлер түсinedi»****.*

Павелдің Римге барууға қарар етиуі

²² Мине, усы себеп жаныңызға барууыма маған көп мәртебе иркиниш жасады.

²³ Енди болса, бул жерлерде мен ислейтуғын хеш нәрсе қалмады. Және де, мен қанша жыллардан бери сизлерге барууды арзыу еткенім

* 15:12 *Ишай* – Дауыттың әкеси.

** 15:12 *Ийшай* 11:10.

*** 15:19 *Адрия теңизинің жағасындағы үлке.*

**** 15:21 *Ийшай* 52:15.

себепли, ²⁴ Испанияға қарай жолға шықсам, сизлерге бармақшыман. Өтип баратырғанымда алды менен сизлерди көріп, бираз дийдарыңызға тойғанымнан соң, маған жәрдем етип, сол жаққа шығарып саласыз, деген үміттемен. ²⁵ Ал хәзир болса, мен Ерусалимге барып, сол жердеги исениўшилерге* жәрдем бермекшимен. ²⁶ Өйткени Македония менен Ахаядағы исениўшилер Ерусалимдеги исениўшилер** арасындағы мүтәжликте жасайтуғынлар ушын ақшалай жәрдем етиўди макул көрди. ²⁷ Аўа, макул көрди. Олар хақыйқаттан да, Ерусалимдеги исениўшилер алдында қарыздар. Себеби өзлери Хош Хабар арқалы алған руўхый жарылқаўларды яхудий исениўшилери баска миллетлер менен бөлискенликтен, баска миллет исениўшилери де оларға ақшалай жәрдем берип, хызмет етиўге парызлы. ²⁸ Солай етип, жыйналған ғәрежетти*** оларға жеткизип, усы исти орынлағанымнан соң, жол-жәнекей сизлер менен дийдар көрисип, Испанияға кетемен. ²⁹ Жаныңызға барғанымда, сизлерге Масихтың толық жарылқаўын апаратуғынымды билемен.

³⁰ Туўысқанларым, Ийемиз Ийса Масихтың аты менен хәм Мухаддес Руўхтың сүйиспеншилиги менен сизлерге жалбарынаман: мениң менен бирге Қудайға дуға етип, мен ушын бар жигериңиз бенен соранлар. ³¹ Яхудиядағы исенбейтуғын адамлардан қутылыўым ушын хәм Ерусалимдеги хызметимди сол жердеги исениўшилер**** қуўаныш пенен қабыл алыўы ушын дуға етиңлер. ³² Және де, Қудай қәлесе, мен сизлердиң жаныңызға қуўаныш пенен барып, сизлер менен бирге кеўлимди хошлаўым ушын да соранлар. ³³ Тынышлық бериўши Қудайдың Өзи хәмменізге яр болсын! Аўмийин.

Он алтыншы бап

Арнаулы сәлемлер

¹ Кенхреядағы исениўшилер жәмәетиниң хызметшиси болған Фива апамызды сизлерге тапсыраман. ² Оны мухаддеслерге минәсип түрде, Ийемиздиң аты менен қабыл қылыңлар. Және де, оның қандай мүтәжлиги болса да, жәрдем етиңлер. Өйткени ол да көп адамларға, соның ишинде маған жәрдемши болды.

³ Мениң менен бирге Масих Ийсаға хызмет етиўши Прискила хәм Акилаға сәлем айтыңлар. ⁴ Олар мениң жаным ушын өз өмирин

* 15:25 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

** 15:26 Сөзбе-сөз: мухаддеслер.

*** 15:28 Сөзбе-сөз: жыйналған өнимди.

**** 15:31 Сөзбе-сөз: мухаддеслер.

кәуип астына қойды. Буның ушын тек мен емес, ал басқа миллетлердин хәмме исениўши жәмәәтлери де оларға миннетдар. ⁵ Олардың үйиндеги исениўшилер жәмәәтине де сәлем айтыңлар. Азия үлкесинен* биринши болып Ийсаға исенген сүйикли туўысқаным Епенетуска сәлем айтыңлар. ⁶ Сизлер ушын көп мийнет еткен Мәриямға сәлем айтыңлар. ⁷ Масихтың елшилері арасында абырайлы болған, меннен бурын Масихқа исенген ағайинлерим** хәм камақта бирге болған досларым Андроник пенен Юнияға сәлем айтыңлар.

⁸ Ийемизге тийисли болған сүйикли туўысқаным Амплиятуска сәлем айтыңлар. ⁹ Бизлер менен бирге Масихқа хызмет ететуғын Урбануска хәм сүйикли туўысқаным Стахияға сәлем айтыңлар. ¹⁰ Сынақтан өтип, Масихқа ылайықлы деп табылған Апелисқа сәлем айтыңлар. Аристокбулдың үй-ишине сәлем айтыңлар. ¹¹ Ағайиним*** Иродионға сәлем айтыңлар. Наркистің үй-ишиндеги Ийемизге тийисли болғанларға сәлем айтыңлар. ¹² Ийемиздің хызметинде мийнет етип атырған хаяллар: Трифен хәм Трифосқа сәлем айтыңлар. Ийемизге хызмет етиў жолында көп мийнет еткен хаял – сүйикли туўысқаным Персиске сәлем айтыңлар. ¹³ Ийемиз тәрәпинен таңлап алынған Руфуска хәм мен ушын анамдай болған оның анасына сәлем айтыңлар. ¹⁴ Асинкрит, Флегон, Гермес, Патровас, Гермас хәм олардың жанындағы туўысқанларға сәлем айтыңлар. ¹⁵ Филологус хәм Юлияға, Нирей хәм оның қарындасына, Олимпасқа хәм олардың жанындағы барлық исениўшилерге**** сәлем айтыңлар. ¹⁶ Бир-бириңизди мухаддес поса менен сүйип, сәлемлесиндер. Масихқа тийисли болған хәмме жәмәәтлер сизлерге сәлем айтып атыр.

¹⁷ Туўысқанларым, сизлерге жалбарынаман, өзлериңизге үйретилген тәлийматқа қарсы шығып, алаўызлық хәм азғырыў алып келетуғын адамлардан сақ болып, олардан аўлақ жүриндер. ¹⁸ Себеби бундай адамлар Ийемиз Масихқа емес, ал өз қарынларына хызмет етеди. Олар сада адамларды майлы тил хәм жағымпазлық сөзлери менен алдайды. ¹⁹ Сизлердің Қудайға бойсынып жасайтуғынының хәммеге мәлим болды. Мен сол себептен қуәнышлыман хәм сизлердин жақсылық ислеуде дана болыўыңызды, ал жаманлық ислеуде сада болыўыңызды кәлеймен. ²⁰ Тынышлық беріўши Қудайдың

---

* 16:5 *Азия үлкеси* – хәзирги Туркия елинің кубла-батыс бөлегинде болған бир үлке.

** 16:7 Ямаса: миллетлеслерим.

*** 16:11 Ямаса: миллетлесим.

**** 16:15 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

Өзи жақын арада шайтанды аяқларыңыздың астында езип таслайды. Ийемиз Ийсаның мийрими сизлерге яр болсын!

²¹ Мениң менен бирге хызмет етиўши Тимофей, ағайинлерим* Лукий, Ясон хәм Сосипатер сизлерге сәлем айтып атыр.

²² Бул хатты Павелдиң аўзынан жазып отырған мен, Тертый де, исениўши туўысқаныңыз сыпатында сизлерге сәлем жоллайман.

²³ Мен ушын хәм пүткил исениўшилер жәмәети ушын өз үйинен орын берген Гаюс сизлерге сәлем айтып атыр. Және де, қала қазнашысы Ерастус хәм туўысқанымыз Куартус сизлерге сәлем айтып атыр. [²⁴]**

Павелдиң жуўмақлаўшы сөзлери

²⁵ Мен жәриялап жүрген Ийса Масих ҳаққында Хош Хабар аркалы, яғный Өзи әййемги ўақытлардан бери купыя тутқан сырын ашыўы арқалы Қудай сизлердиң исенимиңизди беккемлейтуғын күдиретке ийе. ²⁶ Усы сыр пайғамбарлардың Жазыўлары арқалы хәзир ашылып, мәнги жасайтуғын Қудайдың буйрығы бойынша, барлық миллетлерге мәлим етилди. Бул барлық миллетлердиң Қудайға исенип, Оған бойсынып жасаўы ушын болды. ²⁷ Жалғыз хәм дана Қудайға Ийса Масих арқалы мәнгиге даңқ болсын! Аўмийин.

---

* 16:21 Ямаса: миллетлеслерим.

** 16:24 Басқа нускада мына аят бар: «Ийемиз Ийса Масихтың мийрими хәммениңизге яр болсын! Аўмийин».